

หลักการเขียนรายการวิทยุและโทรทัศน์สำหรับเด็ก

Writing Principles for Children's Radio and Television Programs

ดร.วิษณุ สุวรรณเพิ่ม*

บทคัดย่อ

นักเขียนหนังสือด้านสื่อสารมวลชนแนะนำให้ผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์สำหรับเด็ก ตระหนักถึงความสนใจ และการนำเสนอต่อเด็กที่มีอายุแตกต่างกัน ระดับของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างกัน ประสบการณ์ต่างกัน การจัดรายการสำหรับเด็ก เด็กเล็กจะต้องมีกิจกรรมสำหรับการกระทำให้เด็กแสดงออกโดยการลงมือทำด้วยตนเอง แต่รายการสำหรับเด็กชายหญิง ควรให้มีส่วนร่วมในการแสดงเท่านั้นก็เพียงพอแล้ว เด็กต้องการสิ่งที่มีการรื่นเริง พักผ่อนใจ มีการเฉลิมฉลอง สัมผัสกับเพื่อน เรื่องที่เด็กสนใจจะต้องมีการสำรวจ ผจญภัย มีกิจกรรมแบบอินเดียนแดง เป็นโลกที่แปลกใหม่ ตื่นเต้น สนุกสนาน เร้าใจ ปฏิบัติได้ง่าย และมีสีสัน บันเทิง นั่นคือรายการของเด็กที่นักเขียนบทรายการเรื่องราวสำหรับเด็ก จึงจะประสบความสำเร็จได้

นักเขียนบทวิทยุและโทรทัศน์ต้องรู้ว่า เด็กต้องการวิทยุและโทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ความบันเทิงใจ แม้แต่ผู้ใหญ่ยังมีทัศนคติต่อสื่อดังกล่าวในทางบวก มองว่าเด็กจะได้ประโยชน์จากสื่อนี้ในโลกกว้างขึ้น มันสามารถให้การสอนเด็กได้ ให้ความรู้ ความสว่างแก่ชีวิตเด็ก ให้แม่แต่แรงบันดาลใจแก่พวกเขา แต่สื่อนี้เป็นเพียงการเสนอเนื้อหาให้เด็กเพิ่มขึ้นเพื่อหวังจะใช้เป็นแนวทางแห่งเป้าหมายปลายทางของชีวิต มิเช่นนั้นมันก็เป็นเพียงกล่องเสียงและภาพเท่านั้นเอง วิทยุและโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่ให้ข่าวสารเป็นอาวุธสำคัญ บางครั้งช่วยต่อสู้ให้เด็กขจัดความโง่เขลา เบาปัญญา ความไม่มีอิสระ ไม่อดทน ความไม่ดี ไม่มีสาระให้หายไป

*รองศาสตราจารย์ ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การเขียนเพื่อรายการวิทยุและโทรทัศน์สำหรับเด็ก นักเขียนจำเป็นจะต้องใช้เทคนิค เช่น การใช้คำต้องง่ายและให้ความหมายชัดเจน ไม่เขียนบทสนทนามากเกินไป ใช้ภาษาที่มีชีวิตชีวา ภาษาลูกเด็ก มีโครงเรื่องง่ายใช้เวลาสนใจน้อย เนื้อเรื่องอาจไม่มีในโรงเรียนจะดีมาก เด็กจะได้ประสบการณ์ใหม่ เช่นมีท่าทางวางโตโอ้อวด หรือมีท่าทางโอบอ้อมอารี และไม่เขียนให้เนื้อเรื่องสับสนเข้าใจยาก นอกจากนี้ นักเขียนบทวิทยุและโทรทัศน์ ต้องตระหนักถึงจรรยาบรรณและบัญญัติ ๑๐ ประการของนักเขียนอีกด้วย

คำสำคัญ: วิทยุกระจายเสียงสำหรับเด็ก วิทยุโทรทัศน์สำหรับเด็ก รายการวิทยุโทรทัศน์

Abstract

Mass communication writers recommend that the script writers of children radio and television programs be aware of the children's interest by presenting the programs according to their ages, stage of development, level of perception, and experiences. In programs for the early-aged children, active learning should be provided to encourage self-directed activities. For older children, subjects of their interests are explorers, adventures, Indians, presidents, any of the makers and shakers of the world whose lives can be told simply and colorfully.

Writers know that children want to be entertained by radio and television programs. Even adults expect entertainment on radio and television. Radio and television were often described in terms of their advantages. Many see them as essential ingredients in giving children access to the world. The radio and television programs can teach, brighten their intellects, and even inspire children. Radio and television programs, however, can do so only when children are determined and inspired to use them. Otherwise, they will be merely an audio and video box. Lying ahead are great and perhaps decisive battles to be fought against ignorance, intolerance, and indifference. Radio and TV programs may be used as weapons to fight the battles. In writing for children's radio and television programs, the script writers have to use appropriate writing

techniques, such as using words that are simple and clear, avoiding too much dialogue, using lively language and children's words, employing simple plots, holding children's short attention span, using scenarios that the children may have not seen in school, providing new experiences, condescending or patronizing, and avoiding confusing content. The writers for children's radio and television programs must also keep in mind "the ten commandments for writers."

Keywords: Children's Radio; Children's Television; Programs

บทนำ

วัตถุประสงค์การเขียนรายการวิทยุโทรทัศน์สำหรับเด็ก มีประเด็นที่สำคัญซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้ผลิตรายการทั้งสารคดีและบันเทิงคดี เช่น รายการประเภทละคร นิทาน เกมส์ การ์ตูน กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งต้องนำมาเขียนบทโทรทัศน์นั้นต้องคำนึงถึงสิ่งที่สำคัญ ได้แก่ การวางโครงเรื่องที่ง่ายให้ความรู้ ความคิดสนุกสนาน และจดจำในสิ่งที่ดี เนื้อหาสาระตื่นเต้น ผจญภัย ต่อสู้อย่างดุเดือด หรือรุนแรงตามช่วงอายุของเขา รูปแบบการนำเสนอควรเป็นกิจกรรม ละคร การ์ตูน มีการแข่งขัน ตลอดจนต้องคำนึงถึงเวลาในการนำเสนอที่สอดคล้องกับช่วงเวลาที่เด็กสนใจตามวัยต่าง ๆ ด้วย (Fritz, 2002)

การเขียนรายการวิทยุโทรทัศน์สำหรับเด็ก เป็นการเขียนรายการที่ต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กซึ่งเนื้อหาสาระที่ผู้ผลิตรายการต้องเขียนให้มีเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก ให้ความรู้ ปลุกฝังแนวความคิด ค่านิยมด้านต่างๆ ฝึกให้มีทักษะการคิดหาเหตุผล การแก้ปัญหาด้วยตนเอง ให้อตัวอย่างการดำรงตนในสังคมอย่างเอาตัวรอดและมีความสุข ตลอดจนการให้ความบันเทิงใจในการชมตามธรรมชาติของเด็กเป็นสำคัญ การเขียนรายการวิทยุโทรทัศน์สำหรับเด็ก จะต้องมีเนื้อหาไม่ซับซ้อน ใช้ภาษาเข้าใจง่าย สนุกสนาน และเปิดโอกาสให้เขามีส่วนร่วม มีกิจกรรมในรายการที่เหมาะสมมุ่งเน้นการพัฒนาการตามวัยหรือช่วงอายุของเขา (ธีรดา หอมคำวะ, 2551)

1. การผลิตสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กทุกวัย

วัตถุประสงค์ผลิตสื่อสำหรับเด็กที่สำคัญ ได้แก่ หนังสือเด็กซึ่งมีอยู่ทุกแห่งทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นเด็กระดับอายุเท่าไร ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงวัยรุ่น หนังสือเด็กนิยมเขียนการ์ตูนทั่วไป เช่น การ์ตูนตลก หนังสือภาพ หนังสือนิทานภาพ และนิทานเรื่องต่างๆ ในอเมริกามีการผลิตหนังสือเด็กเกินกว่า 3,000 ฉบับ ออกจำหน่ายทุกปี มีนักเขียนหนังสือเด็กจำนวนมาก มีสำนักพิมพ์เรื่องเกี่ยวกับเด็กทั่วประเทศทั้งสิ้นมากกว่า 160 แห่ง รวมทั้งสำนักพิมพ์นิตยสารที่ตีพิมพ์เรื่องของเด็กอีกจำนวนมาก ซึ่งทั้งสองแหล่งผลิตรวมกันแล้วมียอดพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กมากกว่า 35 ล้านฉบับ (Dennis, 1958) เนื่องจากรัฐบาลส่งเสริมสื่อที่ให้ความบันเทิงใจ ประชาชนอเมริกามีทัศนคติต่อสื่อดังกล่าวในทางบวก ผู้ปกครองมองว่าเด็กจะได้ประโยชน์จากสื่อประเภทต่าง ๆ จากโลกที่กว้างขึ้น สื่อสามารถให้การสอนเด็กได้ ให้ความรู้ ความสว่างแก่ชีวิตเด็ก (Fritz, 2002) จากการสำรวจ พบว่าเด็ก 3 ขวบขึ้นไป มีจำนวนชาย/หญิงรวมกันทั้งประเทศที่สนใจอ่านหนังสือเด็กประมาณ 60 ล้านคน เกือบเท่าประชากรไทยทั้งประเทศ ซึ่งไม่นิยมอ่านหนังสือ การส่งเสริมการอ่านหนังสือ รัฐบาลอเมริกันได้รณรงค์ต่อเนื่องกันมาหลายสิบปีแล้ว โดยใช้คำขวัญที่ว่า “Reading is the primary tool of learning” ปัจจุบันธุรกิจการพิมพ์เป็นรายได้หลักของอเมริกาในลำดับที่ 3 เรียกว่าเป็น “Big business” รองจากสินค้าด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ดังนั้นจะเห็นได้ว่านักเขียนเป็นปัจจัยสำคัญของธุรกิจการสื่อสารมวลชน และกำหนดชีวิตของเด็กอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Paul, 1985)

นักเขียนบทหรือผลิตรายการสำหรับเด็กนั้น ต้องการบุคคลที่มีความรู้ มีความสามารถสูง เฉพาะทาง (a highly specialized field) เนื่องจากจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ทั้งหลักการเขียน วิธีการเขียน อ่านมากและสนใจเด็ก รู้จิตวิทยาเด็ก ตลอดจนจรรยาบรรณ หน้าที่ได้รับผิดชอบต่อสังคม ประเทศชาติโดยรวมอีกด้วย (Wolvin et al., 1995)

1.1 การสร้างโครงเรื่อง การวางโครงเรื่องเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดในการเขียนหนังสือเด็ก เนื่องจากจะต้องกำหนดแนวเรื่อง อารมณ์ ลีลา และการนำพาผู้อ่านให้ไปสู่จุดสูงสุดของเรื่องอย่าง ต่อเนื่องได้ ผู้เขียนทุกคนมีความคิดที่จะเขียน แต่ความคิดที่จะเขียนนั้นจะต้องบริหารความคิดให้มีการดึงดูดความสนใจผู้อ่าน โดยเฉพาะเด็กวัยต่างระดับกันนั้น นับเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องวางโครงเรื่อง

ให้ตรง หรือตอบสนองกับผู้อ่าน เนื่องจากการวาง โครงเรื่องเป็นแผนงานการกระทำ และเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้นั้น อย่างสมเหตุสมผล นั่นเอง

1.2 ก่อนจะเริ่มเขียนเรื่อง สูตรสำเร็จ ในการสร้างโครงเรื่อง คือก่อนจะเริ่มเขียนเรื่องใด ผู้เขียนจะมีความคิดที่จัดวางไว้ในใจอยู่บ้างแล้ว ต่อมาผู้เขียนจะต้องระดมปัญหาว่า เช่น “จะเกิดอะไรขึ้น...ถ้าเด็กหญิงต้องการจะชกมวยไทย จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าครอบครัวนักการเมืองที่มีชื่อเสียง ต้องไปอยู่กระท่อมในป่าอย่างสันโดษ จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าเด็กเข้าไปในถ้ำแล้วพบกับมังกรยักษ์ จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าลูกหมาของเขาชนะเลิศการประกวดระดับชาติ คำถามสูตรนี้เป็นแนวทางการวางโครงเรื่องที่นิยมใช้กันมากวิธีหนึ่ง จะเห็นว่า สูตรสำเร็จนี้ทำให้ผู้เขียนเรื่องมีแนวทางคิดหาเหตุผล เพื่อดำเนินการเขียนได้ต่อไป นอกจากนี้ยังมีแนวการสร้างโครงเรื่องในการตั้งคำถามที่สำคัญ 12 ประการอีกด้วย (Cohler, 1995)

(1) ใครเป็นตัวละครเอก (2) ใครเป็นตัวต่อต้านหรือตัวโกง (3) ตัวประกอบมีใครบ้าง (4) อะไรเป็นความต้องการของตัวเอก ต้องการอะไร และอะไรเป็นความปรารถนาสำคัญ สภาพการณ์ ปัญหา สถานการณ์ และเป้าหมาย ซึ่งจะต้องตรงกับวัยของเด็กด้วย (5) มีความสำคัญมากอย่างไรสำหรับตัวเอก ถ้าเขาได้รับสิ่งที่ต้องการอย่างสูงสุดในชีวิต (6) ตัวโกงจะต่อต้านการกระทำหรือความต้องการของตัวเอกได้โดยวิธีใด (7) ตัวเอกจะต้องแก้อุปสรรค หรือแก้ปัญหานั้น ด้วยความสามารถของตนเองอย่างไร (8) การต่อสู้ดิ้นรนเพื่อแก้ปัญหานั้น จะนำไปสู่เรื่องใดอีก (9) การกระทำในตอนต้นจะเกิดผลอะไรตามมาอีก (10) อะไรเป็นตอนที่สำคัญสุดยอด (climax) (11) ตัวละครเอกได้ทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมายของเขาหรือได้ยกเลิกหันไปทำในสิ่งอื่นและ (12) อะไรเป็นแก่นสารของเรื่องนี้ (theme) มีความจริงเบื้องต้นอะไรบ้างที่ท่านเขียน โดยสร้างภาพให้เห็นจากการกระทำตอบสนองของตัวละคร

1.3 เทคนิคการเขียนสำหรับเด็ก การเขียนเรื่อง เขียนบท หรือเสนอภาพให้เด็กรับนั้น ต้องเป็นการเสนออย่างตรงไปตรงมา (direct manner) ทั้งการบรรยาย และลักษณะตัวละคร หรือภาพประกอบจะต้องสมบูรณ์แบบ ดังมีหลักการเขียนหรือสร้างภาพ 10 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ต้องเป็นคำง่าย ๆ และเด็กเข้าใจได้ชัดเจน
2. อย่าให้มีบทพูด หรือการสนทนามากเกินไป ต้องอธิบายบ้าง
3. การกระทำต้องมีชีวิตชีวา (vivid) มีสีสัน และเสนอความคิดความอ่านให้เขา
4. เรื่องที่น่าสนใจต้องมีโครงเรื่องง่าย ๆ
5. อย่านำเสนอในครั้งเดียวมากเกินไป เด็กมีขีดความสนใจสั้น
6. หลีกเลี่ยงเรื่องมีสิ่งแวดล้อมคล้ายกับห้องเรียนเด็กจะเบื่อ
7. กระตุ้นให้เด็กมีประสบการณ์ใหม่ แนวความคิดใหม่
8. อย่าจัดรายการให้ยืดเยื้อจนทำให้เด็กสับสน
9. เมื่อนำเสนอเรื่องคุณธรรม ศีลธรรม ต้องทำให้จำกั้ดและชัดเจน
10. อย่าเขียนเรื่องหรือข้อความง่ายกว่าวัยเด็กระดับนั้น ๆ

Neil Buchanan นักเขียนและผู้ผลิตรายการสำหรับเด็กที่ประสบความสำเร็จสูงมาก ในการจัดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเกี่ยวกับงานศิลปะ กล่าวในรายการ “Art Attack” ว่าย่อบอกกับเด็กในสมัยนี้ว่า “สวัสดี! เด็ก ๆ เรายินดีต้อนรับเข้าสู่รายการศิลปะการวาดเขียน” เด็กจะไม่ฟัง เพราะไม่มีอะไรใหม่ แต่ถ้าท่านบอกถึงเนื้อหา การใช้สีระบายให้ไหลขึ้นที่สูงได้ เด็กจะสนใจมาก และสิ่งดังกล่าวนี้คือเทคนิคการเขียนเรื่องราวที่เด็กสนใจประการสำคัญ (Dennis, 1958)

ฉากที่สำคัญสุดยอดและตอนจบเรื่อง ทุก ๆ ฉากในเรื่อง ควรจะต้องนำเด็กไปสู่เหตุการณ์สำคัญของเรื่องอย่างมีเหตุผล และน่าสนใจในที่สุดได้ ควรจะสร้างเรื่องให้เพิ่มความซับซ้อนขึ้น ๆ ในความยากของการสร้างปัญหา อุปสรรคหรือความขัดแย้งอย่างต่อเนื่องกัน ไปถึงจุดสูงสุดของเรื่อง ตัวละครต้องมีการตัดสินใจ เช่น ตัวละครเอกเลือกตัดสินใจที่จะอยู่กับสุนัขเฝ้าบ้านของตนเองมากกว่าที่จะติดตามพ่อแม่ไปท่องเที่ยวต่างประเทศ หรือแนวการสร้างเรื่องให้มีการตัดสินใจว่าจะมีชีวิตหรือตายจากกันไป จะทำให้สำเร็จหรือยอมล้มเลิกสำเร็จหรือล้มเหลวผู้อ่านจะติดตามการตัดสินใจ

ของตัวละคร จะอยู่หรือจะไป จะกลับใจหรือจะยอมเป็น เด็กรู้ว่าควรที่จะเลือกสิ่งใดแต่จะคอยดูใจตัวเองว่าจะรู้หรือไม่ เป็นต้น เหตุการณ์ที่สำคัญอย่างต่อเนื่องไปถึงสุดยอด (climax) ของเรื่องนั้น จะต้องค่อย ๆ สร้างเพิ่มขึ้น ๆ อย่างมีเหตุผล เช่น ไปสู่จุดระเบิด หรือจุดที่เกิดอารมณ์สูงสุด โดยพยายามให้เกิดร่วมกับผู้อ่าน เป็นสิ่งที่ดีในการเขียนเรื่องสำหรับเด็ก อย่าพยายามข้ามเหตุการณ์ที่สำคัญไปอย่างรวดเร็ว โดยคิดว่าเด็กรู้แล้ว และเขียนแสดงความยินดีกับตัวเองอย่างทันที แล้วจบเรื่องลงไปไม่ควรทำ เรื่องต้องค่อย ๆ คลายปมลงมา (dénouement) แต่ไม่ควรบอกเด็กโดยตรง หรือรวดเร็วทันทีทันใด ต้องมีวิธีการเขียนให้เด็กคิดค้นหาคำตอบด้วยตนเอง จะทำให้เขามีความสุขใจกับการชม การดู และการฟัง (Heper, 1994)

2. ปัจจัยที่ทำให้เป็นนักเขียนเรื่องสำหรับเด็ก

ผู้สนใจต้องการเป็นนักเขียนบทหรือรายการสำหรับเด็กนั้น จะต้องรู้จักเด็ก หมายถึง ความหมายที่ชัดเจน คือต้องรู้วิธีเขียนเรื่องที่เด็กต้องการและมีความสนใจจะดูจะชม สิ่งดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยแรกที่นักเขียนจะต้องใฝ่รู้ ประการที่สองจะต้องรักเด็กให้ถูกวิธี หมายถึงต้องเขียนเรื่องที่ตอบสนองความต้องการ มีเนื้อหาที่น่าสนใจให้ประโยชน์ต่อเด็ก ให้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แก่เขา เรื่องราวที่ให้ความบันเทิงเกินวัยจึงถูกห้ามเขียนแทรกลงไปโดยเจตนา เนื่องจากผิดจรรยาบรรณ ถ้าปัจจัยที่สำคัญสองประการดังกล่าวข้างต้นนี้ ถือเป็นเรื่องไม่สำคัญในการเขียนเรื่องเพื่อเด็ก ความสำเร็จในการเป็นนักเขียนที่เอาชนะใจเด็ก จะสำเร็จได้ยากยิ่ง เพราะนักเขียนต้องมีปรัชญาว่า “เคารพต่อผู้รับสารเสมอ” (Baran & Davis, 1995) แม้ว่าผู้รับสารจะมีอายุเพียง 3 ปี หรือ 15 ปี ก็ตาม อีกสิ่งหนึ่งก่อนที่จะลงมือเขียนเรื่องของเด็ก ท่านจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมของเด็ก เข้าไปคลุกคลีกับเด็ก ใกล้ชิดกับเขา จึงจะเข้าใจพวกเขา ได้ดีตามสมควร หากท่านไม่มีเด็กอยู่ในครอบครัว จงพยายามมองหาเด็ก ๆ วัยที่ต้องการเขียนเรื่องนั้น จากเพื่อน ๆ หรือญาติสนิท เพื่อจะได้้นำเรื่องที่ตรงกับวัยของพวกเขา เสนอให้เขารับเรื่องราวได้ตรงตามความสนใจของเขาอย่างแท้จริง (Rosa, 1996)

การเริ่มเขียนหรือการเตรียมจะเป็นนักเขียนนักผลิตรายการสำหรับเด็กจะต้องเตรียมเรื่องให้ตรงกับวัยของเขาตั้งกล่าวแล้ว หลังจากนั้นต้องออกแบบรูปประโยค ศัพท์ ถ้อยคำ ภาพประกอบ ความยาวของเรื่อง ที่เหมาะกับวัยของเขาด้วย ประการต่อไปจะต้องสำรวจหนังสือเด็กที่มีผู้นิยมซื้ออ่าน หรือเด็กสนใจอ่านมากที่สุดในยุคนั้น ได้แก่ เล่มใด ประเภทใด ความยาวเท่าไร โดยค้นจากห้องสมุดต่าง ๆ หรืออ่านหนังสือ Best Books for Children ซึ่งพิมพ์ออกจำหน่ายทุกปี ในเล่มจะบอกรายชื่อหนังสือเด็กที่ขายดีที่สุดตามลำดับ แต่งโดย R.R. Bowker (as cited in Defoe, 1992) รวบรวมชื่อหนังสือเด็กไว้มากกว่า 4,000 เรื่อง แยกตามอายุ และเนื้อเรื่อง ไว้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้เริ่มเขียนบทหรือรายการสำหรับเด็ก ได้ทราบว่า เด็กวัยใด ยุคใด มีความชอบเรื่องประเภทใด สะดวกแก่การตัดสินใจเริ่มต้นผลิตเรื่องหรือรายการเด็กได้ง่ายขึ้น (Aller, 2004)

การอ่านจำเป็นสำหรับนักเขียนบท นักผลิตรายการเด็กหรือนักเขียนรายการสำหรับเด็กมากที่สุด ผู้อ่านหนังสือเด็กที่ขายดีที่สุดในยุคนั้น ๆ จะช่วยให้ผู้เริ่มเขียนไม่เพียงแต่ได้รับความบันเทิงใจ ยังช่วยให้ทราบว่าหนังสือนั้น มีโครงเรื่องอย่างไร การใช้สำนวนลีลา ถ้อยคำอย่างไร รูปแบบการนำเสนอเริ่มอย่างไร เนื้อหาหนักไปในทางใด จึงทำให้ประทับใจเด็กตามวัยได้มากที่สุด (อรรถพร กงวิไล, กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, นวลทิพย์ ปริญญาญกุล และปานจักษ์ ทองปาน, 2540) อีกด้วยการพิจารณาการเขียนหนังสือเด็กที่ดี จะต้องศึกษารายละเอียดของการเขียน ในส่วนที่สำคัญ ๆ (Slattery, 1993) ดังนี้ (1) อะไรคือข้อเท็จจริงของเรื่อง (2) ใครเป็นตัวละครเป้าหมาย (3) อะไรคือสิ่งที่ต้องศึกษา (4) ทำไมผู้แต่งจึงต้องใช้บุรุษที่ 1 หรือบุรุษที่ 2 และ (5) เนื้อเรื่องกับภาพประกอบ เรื่องสอดคล้องกันหรือไม่

คำถามดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นสิ่งแรกที่ผู้เริ่มเขียนบทหรือผลิตรายการสำหรับเด็ก จะต้องตอบให้ได้ก่อนที่จะเริ่มงานขั้นต่อไป การเขียนหนังสือหรือเขียนรายการวิทยุโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ดีต้องคำนึงถึงเรื่องที่สำคัญมากอีกสิ่งหนึ่งคือ จะต้องรับผิดชอบต่องานเขียนที่มีผลกระทบต่อชีวิตปัจจุบันของเด็ก และชีวิตในอนาคตของพวกเขาอีกด้วย ไม่ควรเขียนเพราะเห็นว่าเขียนง่าย มีการลงทุนการเขียนที่สะดวกต้นทุนต่ำ ราคาถูก จะทำให้ผู้เขียนไม่ระมัดระวังในการเขียนที่ใส่คำบางคำ ศัพท์ หรือ ประโยคที่ทำให้เขาจำไปผิด ๆ ตามความเคยชินของผู้เขียนเอง ซึ่งทำให้เกิดการส่งเสริม

ความมีรสนิยมนี่ไม่ดีสำหรับเด็ก เด็กจะจดจำและเลียนแบบต่อไปได้ แต่จงตั้งใจเขียนหรือ ออกแบบรายการสำหรับเด็กเพื่อควมมีจิตใจรักงานเขียนโดยทุ่มเทจิตใจลงไป โดยใช้พรสวรรค์ จินตนาการ สร้างสรรค์เนื้อหาที่เป็นประโยชน์แก่เด็ก เขียนลงไปด้วยความรักเด็ก มีเจตนาอยากให้ พวกเขาได้เรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์อย่างชาญฉลาด เมื่ออ่าน ฟังหรือชมข้อเขียน เรื่องราวจาก ผลงานของผู้แต่งด้วยความสนใจมากกว่า

ประโยชน์ของการเขียนเรื่อง เขียนบท หรือรายการอีกประการหนึ่งได้แก่ เมื่อหนังสือ เรื่องราว และรายการ ได้จัดพิมพ์หรือบันทึกเป็น CD หรือ VCD ออกจำหน่ายหรือออกอากาศแล้ว ชื่อเรื่อง และชื่อผู้แต่ง ผู้ออกแบบภาพ จะคงอยู่ในใจเด็กต่อไปอีกยาวนาน อาจตีพิมพ์ บันทึก หรือออกอากาศได้หลายครั้ง เนื่องจากเด็กที่อ่าน ฟัง หรือชมภาพ เมื่อพ้นวัยที่สนใจเรื่องนั้นไป เด็กรุ่นใหม่จะเข้ามาแทนที่ จึงทำให้นักเขียนเพื่อผลิตรายการสำหรับเด็กระดับโลก ยังคงมี ชื่อเสียงอยู่ในปัจจุบัน (Schwarth, 1983) เช่น Mike Mulligan (1939), Dr.Doolittle (1922), Daniel Defoe (1808), Robert Louis Stevenson (1808), Louisa May Alcott (1868), Johnny Tremain (1943), และ Mary Poppin (1939) เรื่องที่นักเขียนรุ่นเก่าเขียนไว้นั้น ยังมีให้เด็กอ่าน ฟังและชมได้ จนทุกวันนี้ ค.ศ. 2011 เช่นเรื่อง Black Beauty (1877), Heidi (1880), Treasure Island (1883), และ Little Woman (1868) เป็นต้น (Schwarth, 1983)

2.1 รู้จักตัวผู้เขียนเอง เมื่อจะเขียนเรื่องให้เด็กรับรู้และเข้าใจนั้น นอกจากผู้เขียนจะต้องมี ประสบการณ์ รู้เรื่อง รู้บท มีความชำนาญในเรื่องที่จะเขียนให้ละเอียด ชัดเจน แจ่มแจ้ง เช่น ลักษณะโครงเรื่อง ฉาก สถานที่ ตัวละคร บทสนทนา แนวคิด ท้องเรื่องแล้ว จะต้องรู้จักตัวผู้เขียนเอง เป็นสิ่งสำคัญมากอีกด้วย (Mohanty, 1984) ดังนี้

- 1) ต้องเข้าใจเรื่อง อารมณ์ และประสบการณ์ของผู้เขียนเอง เกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียน
- 2) ผู้เขียนเป็นคนประเภทใด มีนิสัยส่วนตัวอย่างไร รักรังนกิบาน เกร่งขริม มีคุณธรรม ประจำใจ มีความเชื่อ ความชอบสิ่งใด มีความคิดเห็นที่คิดหรือไม่ในเรื่องนั้นๆ สิ่งเหล่านี้จะช่วยเสริม ให้งานเขียนของตน มีลีลาโวหาร (style) ออกมาตามแนวคิดนั้น

3) เป็นผู้มองโลกในแง่ดี หรือ แง่ร้าย (An optimist or a pessimist ?) เช่น การมองน้ำผึ้งครึ่งแก้ว ผู้เขียนมองในส่วนครึ่งที่มีน้ำผึ้งอยู่ หรือมองในครึ่งที่ว่าง เพราะผู้ที่มองโลกในแง่ดีจะพูดว่า “น้ำผึ้งมีอยู่ครึ่งแก้ว” แต่ผู้ที่มองโลกในแง่ร้ายจะกล่าวว่า “ไอ้โฮ! เหลือเพียงครึ่งเดียวเท่านั้นหรือ?” การมองโลกที่ดีจะช่วยให้การเขียนเรื่องสำหรับเด็กวัยต่าง ๆ ช่วยส่งเสริมการเพาะนิสัยให้เด็กมองโลกที่ดีตามผู้เขียนไปด้วย

ความสำคัญของการเขียนบท หรือรายการสำหรับเด็ก จะอยู่ที่ว่า “ผู้สร้างเรื่องให้อะไรแก่เด็ก กล่าวคำใด ประโยคแบบไหนให้เด็กรับรู้” สร้างภาพชนิดใดให้พวกเขาเกิดปัญญาไหวพริบจากเรื่องที่น่าเสนอ จากความคิด ความเชื่อที่ผู้เขียนมีชอบสิ่งใดเกลียดสิ่งใด การเขียนภาพนั้นจะปรากฏออกมา เหตุผลนี้เองที่กล่าวว่า ผู้เขียนเรื่องหรือรายการสำหรับเด็กจำเป็นต้องรู้จักตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงอย่างมาก

2.2 แหล่งข้อมูลอื่นที่ให้ความคิดในการเขียน ผู้เขียนควรต้องสำรวจโลกรอบ ๆ ตัวท่านดูก่อนว่า เคยไปท่องเที่ยวที่ใด ไกล ๆ หรือไกลออกไป เคยไปตลาด สถานีรถไฟ ไปรษณีย์ ธนาคาร สวนสัตว์ ห้างสรรพสินค้า สวนสนุก ประเทศเพื่อนบ้าน หรือโพ้นทะเล ฯลฯ ประสบการณ์เหล่านั้นต้องระลึกถึงในเรื่อง ชื่อ คำ ภูมิหลังของสถานที่ ภาพเหตุการณ์ ถ้าต้องการเขียนเรื่องนั้นขึ้น ควรไปทบทวน หรือหาโอกาสไปอีกครั้ง จะช่วยให้ผู้อ่าน ผู้ฟัง ผู้ชม งานเขียนของท่านน่าสนใจ น่าติดตามไปด้วย พยายามเขียนให้เด็กติดตามเรื่องเหมือนเขาได้ไปเที่ยวหรือท่องโลกที่เป็นจริงด้วยตัวของเขาเอง โดยติดตามผู้เขียนไป เช่น เรื่องเที่ยววันหยุด วันเด็ก Showboat Holiday พาเด็กท่องเที่ยวไป โดยปล่อยให้เขาคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 ตัวละครช่วยในการเขียนได้อย่างไร เนื้อเรื่องทุกตอนนั้น เกิดขึ้นจากกิจกรรมของตัวละครทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ ต้องมีการสนทนา มีความสัมพันธ์กัน มีการกระทำ (actions) เรื่องจึงจะดำเนินไป การโต้ตอบกัน (reactions) จะเห็นว่า ที่แท้จริง ตัวละครสร้างโครงเรื่อง (plot) หรือการนำเรื่องไปในทิศทางหนึ่งทางใด สรุปร่าง ๆ คือโครงเรื่องจะไม่เกิดขึ้นได้ถ้าไม่มีตัวละครในเรื่อง นั่นเอง

กรณีดังกล่าวถ้าผู้แสดงในเรื่องกลายเป็นบุคคลที่ยังมีคุณสมบัติเป็นมนุษย์อยู่จริง จะต้องมีความปรารถนาและความอยากได้ มีความต้องการสิ่งหนึ่งสิ่งใด สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวช่วยวางโครงเรื่องได้ดี เนื่องจากความคิดของตัวละคร ความหวัง แรงขับภายใน หรือการต่อต้านสังคมใด จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดแนวความคิดในการเขียนขึ้นได้ ทำให้รู้เทคนิควิธีการ สร้างสถานการณ์ ระบุปัญหา ความซับซ้อน จุดสำคัญ ๆ ที่จะดำเนินเรื่องต่อไปสร้างเรื่องให้นำติดตามถึงเรื่องการแก้ปัญหาต่าง ๆ จุดลงตัวลงเอยของเรื่อง หรือจบเรื่องลงไป ดังนั้น คำว่า “ความมีลักษณะจริงของตัวละคร” หรือ “Real people” ในที่นี้ จึงหมายถึง ลักษณะตัวละครตัวใดก็ตาม ที่สื่อความหมายถึงการให้ภาพแห่งความเป็นจริงของเขา เด็กที่ดูลักษณะตัวละครมีนิสัยต่าง ๆ จะซึมซับ เรียนแบบ พฤติกรรมการตอบสนอง การกระทำของตัวละครนั้นอย่างมากที่สุด

การรวบรวมลักษณะต่างๆของผู้แสดง ผู้เขียนควรมีการบันทึกไว้ทันที เมื่อคิดขึ้นได้ขณะนั้น แม้จะเป็นตัวละครในเรื่องทุกประเภท ทุกอายุ ความสัมพันธ์ อาชีพ และสัญชาติ ควรหัดเรียนรู้ การสังเกต และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของตัวละครในชีวิตจริง ที่ใดก็ตามที่ท่านอาศัยอยู่นั้น ต้องสังเกตทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะเป็นการเดิน กินอาหาร ร้องไห้ หรือแม้แต่กลิ่นกาย ทุกความรู้สึก จะสะท้อนความจริงอย่างสำคัญต่อตัวละครนั้น ในเรื่องการแสดงสีหน้า น้ำเสียง ฯลฯ ทุกสถานการณ์หรือความพิการต่าง ๆ ที่พบ จะให้ความจริงที่มีอยู่ในตัวละครอย่างละเอียด ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพ ความอ้วน/ผอม สูง/ต่ำ ดำ/ขาว ความรัก อิจฉาริษยา สมณะ ประหัยคเอาเปรียบคน ฯลฯ

พฤติกรรมจริงของผู้ใดต้องเขียนเป็นลักษณะของแต่ละบุคคลนั้น ดังนั้น เรื่องที่แต่งขึ้นก็ต้องเขียนไปตามลักษณะของตัวละครแต่ละคน ตามความเป็นจริงของเขาเองให้มากที่สุด การเป็นตัวละครจะต้องแตกต่างตามระดับอายุของเด็กด้วย เช่น 3 - 5 ปี ต้องมีภาพดำเนินเรื่องได้วัย 5 ปี อาจมีคำสั้น ๆ อธิบายประกอบ เด็กวัย 6 - 8 ปี ต้องเขียนให้ตัวละครมีชีวิตชีวาร่าริง มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง จึงจะเหมาะกับวัยของพวกเขา

การเขียนเพื่อเด็กวัย 9-12 ปี ต้องให้เรื่องมีความซับซ้อนมากขึ้น มีการตอบสนองต่อโลกที่เป็นอยู่อย่างเอาจริงเอาจังมากขึ้น ทั้งของตนเอง เกี่ยวกับปัญหา และผู้คนรอบตัวเขาด้วย ตัวละครจะมีแบบฉบับของตนเอง มีบุคลิกเฉพาะตนเอง พวกเขาจะเลียนแบบตัวละครได้ง่ายในวัยนี้ สังเกต

จากการมีจดหมาย โทรศัพท อีเมลติดต่อกับผู้เขียน พยายามค้นหาที่อยู่เพื่อสนทนาติดต่อปรึกษาหารือ ปัญหาต่าง ๆ ทั้งในเรื่องส่วนตัว และ โลกรอบตัวของพวกเขา (อรรถพร กงวิไล และคนอื่น ๆ, 2540)

ตัวละครสำหรับเด็กวัยรุ่น ต้องเขียนให้มีการพัฒนาไปไกลมาก ประโยคที่เขียนจะต้องลำบัดสำนวน ข้อความ ภาษาวัยรุ่น ตามสมัย ในการสนทนาจะต้องใกล้เคียงผู้ใหญ่มากขึ้น ความแตกต่าง ภาษาระหว่างผู้ใหญ่กับวัยรุ่นจะอยู่ตรงที่ชนิดปัญหาของตัวละคร รูปร่างหน้าตาของตัวละครเอก พระเอกนางเอกต้องสร้างสถานการณ์ที่วัยรุ่นชอบไปหมกมุ่นอยู่ประจำถิ่น สร้างบทบาทของตัวละครให้เด่น ดัง โลด โผน โจนทะยาน แก่นแก้ว เสี่ยง ระทึกขวัญ เร้าใจ ซึ่งพวกเขาจะชอบการเลียนแบบพฤติกรรมที่ใหม่ แปลก แตกต่างกับวัยอื่นทั่วไป บุคลิกดังกล่าวนี้จะเป็นบทบาทหลักของตัวละคร ซึ่งมักเรียกว่า “วัยพายุบูแคม” คือพวกเขาจะชอบอ่านเรื่อง โลด โผน เสี่ยงภัย มีความรุนแรง และเรื่องเพศ สิ่งเหล่านี้เอานำมาสร้างเรื่องให้เด็กรับได้ เพื่อให้เขาตัดสินใจเลือกด้วยตัวเอง นับเป็นวิธีการหนึ่งที่ชี้แนะให้เขามองโลกหรือสามารถเลือกปฏิบัติในสิ่งที่คิดทำได้ หรือเขียนให้ตัวละครเกิดความรู้สึกไม่ดีด้วยตนเอง (step into a character's skin) แต่ ...ตัวผู้เขียนเองจะต้องทำตัวเป็นกลาง และเขียนสร้างนิสัย หรือพฤติกรรมให้เป็นของตัวละครทุกตัวตามความเป็นจริง และบุคลิกหรือลักษณะที่แสดงออกของตัวละครนั้น.....ต้องไม่ใช่นิสัยของผู้เขียนเอง (Dawson, 1970)

3. การตั้งชื่อตัวละคร

ชื่อตัวละครในเรื่องนับเป็นสิ่งสำคัญที่มีส่วนโน้มน้าวใจให้เด็กติดตาม และจดจำได้ด้วยเลือกชื่อเด็กหญิงชายที่สะอาด น่ารัก เก่ง ฉลาด มีความสามารถ สะกดตาผู้อ่าน และควรใช้ชื่อเล่น (nicknames) ด้วย จะช่วยให้เด็กจำชื่อได้แม่นยำ สำหรับเด็กไทยนั้นจากการสำรวจพบว่าชอบจำชื่อฝรั่งมากขึ้น เช่น น้องแมล์ น้องไมท์ น้องเน็ค น้องแจ๊ค น้องโบว์ ฯลฯ ดังนั้นผู้เขียนควรติดตามความนิยมในการเรียกชื่อจากเด็กวัยรุ่น ๆ แม้แต่ชื่อสัตว์ในเรื่อง ควรตั้งตามสมัยนิยมของพวกเขาด้วยเช่นกัน ชื่อถนนหนทาง ชื่อเมือง สถานที่ต่าง ๆ อาจต้องค้นจากอินเทอร์เน็ต สมุดโทรศัพท์ สมุดหน้าเหลือง ปทานุกรม ห้องสมุด หนังสือ “Name the Baby” เพื่อช่วยให้ตัวละครสถานที่ ตรงกับความชอบของเด็กได้ทันยุคสมัย

การตั้งชื่อคน สัตว์ สถานที่ต่าง ๆ ต้องเป็นชื่อที่สั้น ง่ายต่อการออกเสียง จดจำได้เร็ว ชื่อเรื่องจะต้องบอกว่าเป็นเรื่องของอะไร เด็กจึงจะสนใจเรื่องนั้น ตัวอย่างเรื่องอ่านเล่นเพื่อความสนุกสนานบันเทิง (fictions) ที่มีชื่อต่าง ๆ ซึ่งเด็กนิยมอ่านมากที่สุด ได้แก่ The Sound of the Samurai Sword ของ Phyllis A. Whitney เป็นต้น ชื่อตัวละครง่ายจบเรื่องด้วยข้อคิดที่เด็กคิดใจมาก เรื่อง The Solid Gold Kid ของ Norma Fox Mazer and Harry Mazer สร้างเรื่องโดยวิธีแขวนเรื่องจากกิจกรรมของตัวละคร ปิดชื่อ แขวงชื่อชวนให้เด็กติดตามตลอดเรื่อง (Murrow, 1958)

การเขียนบทหรือผลิตรายการสำหรับเด็ก ให้ตั้งเฉพาะตัวเอกของเรื่อง 2-3 ตัวที่จำเป็นเท่านั้น ไม่ควรตั้งชื่อตัวประกอบ เพราะเด็กจะไม่สนใจตัวละครที่ไม่มีบทบาท เช่น ผู้เล่นเปียโนในฉากนั้น ขณะที่ตัวเอกกำลังทำกิจกรรมอยู่ ไม่ต้องตั้งชื่อผู้เล่นเปียโน พนักงานต้อนรับ คนเดินบนฟุตบาท คนขายเหล้า คนเมา ตัวประกอบต่าง ๆ ทั้งหมดเหล่านี้ ไม่จำเป็นต้องบอกเด็ก ๆ ว่า พวกเขาชื่ออะไร

การตั้งชื่อตัวละครให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณา เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีความคิดเห็น มีรสนิยมที่ดี ชื่อที่ดีที่เหมาะสมกับวัยเด็กไทยทั้งหลายจะต้องเป็นชื่อที่สั้น อ่านง่าย จำง่าย ไม่ใช่ภาษาต่างชาติ เช่น ชื่อ มะลิ เรณู สมชาติ บุญมา สายฝน ต้นข้าว มดแดง ฯลฯ พยายามค้นหาชื่อเล่น ที่เหมาะสมในวัยเด็กระดับนั้น ๆ ให้เด็กจำง่าย ๆ เพราะชื่อเล่นช่วยให้ผู้เขียนประหยัดคำอธิบายตัวละครสำหรับเด็กในบทวิทยุและโทรทัศน์ได้ดีมากวิธีหนึ่งด้วย เช่น ชื่อ นิด หน้อย จ้อย จีบ ลูกน้ำ ฟ้า ฝน ต้นข้าว ใบตอง ส้ม เป็นต้น

ข้อห้ามในการตั้งชื่อตัวละครในการเขียนสำหรับเด็ก มีดังนี้

1. อย่าตั้งชื่อที่ไม่เหมาะสมกับวัยของพวกเขา ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่ดี
2. อย่าตั้งชื่อที่เป็น แพนซี ตลก ขบขัน ทำให้เกิดการล้อเลียนขึ้น
3. อย่าตั้งชื่อตัวเอกหลายชื่อ คือ มีทั้งชื่อจริง ชื่อเล่นหลายชื่อ ทำให้เด็กสับสน
4. อย่าตั้งชื่อตัวละครที่มีอักษรเหมือนกัน หรือพ้องกัน หรืออ่านออกเสียงเหมือนกัน ทำให้เกิดความสับสน เกิดการไม่เข้าใจในเรื่อง เช่น จอย จ้อย แจ้ว แจ้ว จีบ จืด จ้อย จ้อย เป็นต้น

4. หลักการเขียนลักษณะที่แตกต่างของตัวละคร

การเขียนให้เด็กรับเรื่องสั้น ๆ นั้น จะต้องสร้างตัวละครให้มีลักษณะบุคลิกเดียว (single trait) ไปตลอดเรื่อง (flat character) แต่ในเรื่องยาวต้องสร้างให้ตัวละครแสดงออกถึงความมีบุคลิกที่เด่นหลายอย่าง เปลี่ยนแปลง หรือเกิดขึ้นใหม่บ้าง แต่ละตอน (round character) จนกว่าจะจบเรื่อง การสร้างบุคลิกให้ตัวละครมีนิสัยหลากหลาย แต่มีความสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบสูง จะทำให้เขาเอาชนะความกลัวในตอนสุดท้ายของเรื่อง เป็นตัวอย่างของการสร้างลักษณะตัวละครประเภท Flat character นั่นเอง

ลักษณะ Round character จะต้องเป็นเรื่องยาวจึงจะเหมาะกับการสร้างบุคลิกตัวละครให้มีความหลากหลายในตัวเอก เพื่อไม่ให้เด็กเบื่อหน่าย หรือแสดงอาการซ้ำซากอยู่ลักษณะเดียว ทำให้ไม่น่าติดตามเรื่องต่อไป แต่ไม่ได้หมายความว่าต้องมีลักษณะบุคลิกลักษณะมากจนเกินไป ต้องกำหนดให้มีจำนวนจำกัดลักษณะด้วย จึงจะเหมาะสมกับเด็ก เพื่อให้เขาจดจำได้ ถ้ามากเกินไป เด็กจะเบื่อหน่ายและเลิกสนใจฟัง คุณหรือชมเรื่องนั้น

การใช้คำพ้อง (thesaurus) ไม่ให้เด็กโตเบื่อหน่ายได้อีกแนวทางหนึ่งด้วย และคำพ้องหรือคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันนั้น ยังช่วยให้ผู้เขียนสามารถอธิบายเหตุการณ์ เรื่องราว ได้อย่างลึกซึ้ง ประทับใจอีกด้วย เช่น ค้นหาคำพ้องในพจนานุกรมของคำพ้อง และคำตรงข้ามของ Peter Mark Roget (1779-1869) ตัวอย่างการใช้คำว่า ประทับใจ จะมีคำอื่น ๆ อีกมากมายที่เขียนแทนคำนี้ได้ เช่น พอใจ พึงใจ รื่นเริง บันเทิงใจ ยินดี ปีติ หัวใจพองโต อิ่มเอมใจ สบายใจหายห่วง ฯลฯ ผู้เขียนจึงต้องเลือกคำ เลือกประโยคที่เหมาะสมกับเด็กวัยต่าง ๆ ให้เขาเกิดความรู้สึกสนุกกับคำประโยค และเรื่องราวที่ได้ทั้งความบันเทิง และได้ความรู้ไปพร้อมกันด้วย ผู้เขียนต้องก้าวเข้าไปในจิตใจของเด็ก และเข้าไปให้ลึกซึ่งถึงจิตถึงใจของตัวละครนั้น ๆ (step into a character's skin) และนี่คือหลักสำคัญในการเขียน เมื่อจะสร้างตัวละคร และสถานการณ์ ในเรื่องใด ผู้เขียนจะต้อง “สลัดภาพส่วนตัวออกไป” และเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ สถานที่ในเรื่องนั้นให้ได้ ทำตัวเป็นกลาง เพราะตัวละครนั้น ไม่ใช่ตัวท่าน (Every character is not you, as you naturally are.)

4.1 สร้างลักษณะเด่นให้ตัวละคร การสร้างกริยาท่าทางที่ตัวละครทำเป็นนิสัย เช่น ออกมาก็สั้นหัวคลอนไปมา ยักไหล่ ใช้นิ้วแคะจมูก และพิน นั่งไขว่ห้าง กัดผม ขาลาก ปากเบี้ยว ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ ในการเขียนบทละคร เรียกกันว่า Tagging เพราะจะทำให้เด็ก ชม ฟัง จำตัวละครได้อย่างดี เช่น ในเรื่อง ตี๋โป๊ยกาย ลักษณะท่าทางทำให้เด็กติดตามจดจำชื่อ จำเรื่องได้ และเกิดอารมณ์สนุก ขบขัน ไปพร้อมกับภูมิปัญญาในความสามารถของตัวละคร เพราะบางครั้งพิการแต่มีความสามารถ ต่อสู้เก่ง รบเก่ง เป็นต้น

4.2 ตัวผู้ร้ายของเด็ก ๆ ตัวผู้ร้ายตามความคิดของเด็กนั้น หน้าตาจะมีลักษณะที่แตกต่างจาก คนทั่วไป เช่น ตาเล็ก แสบ หน้าผากย่น มีหนวดเครารุงรัง กรามใหญ่ คางใหญ่ พูด หัวเราะ เสียงดัง เด็กมองว่าเป็นบุคคลที่เจ้าเล่ห์เพทุบาย โกง หลอกหลวง ดังนั้น ภาพของผู้ร้ายจะต้องเป็นบุคคล ที่ทำให้ชีวิตของตัวเอกยุ่งยาก ทำให้มีอุปสรรค ขัดแย้ง ทำงานไม่บรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางได้เร็วนัก (Not to the straight flight toward the goal) คือเด็กเข้าใจชัดว่าเป็นฝ่ายตรงข้าม นั่นเอง

การเขียนเรื่อง ไม่ให้มีฝ่ายตรงข้าม ไม่มีอุปสรรค ไม่มีปัญหา หรือไม่มีความขัดแย้งใด ๆ ทำให้เรื่องไม่น่าสนใจ ไม่ตื่นเต้น ไม่มีพระเอก ที่จะเข้ามาปราบ เข้าไปแก้ปัญหาที่ยากยิ่ง อีกประการหนึ่ง ถ้าตัวโกงมีอำนาจน้อย เป็นเสื่อกกระดาดเล็กไม่สนใจ ตัวเอกหรือพระเอกจะเข้าไป แก้ปัญหาได้ง่าย เช่นคนทั่วไปนั้น เรื่องจะสร้างความสามารถให้ตัวเอกน้อยมาก เด็กไม่ดูเรื่องที่ พระเอกไม่เก่ง เรื่องไม่สนุก ตื่นเต้น การเขียนบทตัวโกงจะต้องมีความโหดร้ายสุดกำลัง พระเอก จะต้องมีส่วนที่เสียทำตัวโกง บาดเจ็บสาหัสเกือบเอาชีวิตไม่รอดในการเข้าไปปราบปรามตอน ระยะเวลา เนื่องจากยังไม่ทราบเล่ห์กลหรือแผนการที่แยบยลของตัวโกง ในที่สุดความฉลาด ความสามารถที่พยายามเพิ่มขึ้น จะปราบมิฉฉาพิได้ราบคาบ

ข้อระวังในการเขียนสร้างตัวโกง ในเรื่องของเด็กนั้น ผู้เขียนต้องนึกถึงจรรยาบรรณ ในการ เสริมสร้างแนวความคิดของเด็กให้สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรมของชนชาติต่าง ๆ การดูถูกเหยียดหยาม หรือการหมิ่นประมาท ในเรื่องของชนชาติ เผ่าพันธุ์ การกีดกันอยู่ของชนชั้น ที่เขียน เรื่องให้เด็กเกิดความคิดที่ไม่ดีต่อการกระทำของกลุ่มชนชั้นนั้น ไม่ควรนำมาเป็นเนื้อหาในเรื่อง เช่น พ่อแม่เป็นตัวโกงมีความเลวมาก พระเอกจะต้องฆ่า พระเป็นผู้ร้าย พ่อแต่งงานกับลูก การกินสัตว์

บางชนิด (เช่นสุนัข) หรือห้ามกินสัตว์ (เช่น หมู ช้าง ม้า) เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เรื่องที่เขียนนั้นขัดต่อศีลธรรมอันดี เยาะเย้ย ถากถาง ทำให้บุคคล หรือองค์กร เสื่อมเสียชื่อเสียง เป็นการหมิ่นประมาท ตัวโกงควรต้องมีนิสัยแล้ว มีการกระทำไปในทางที่เด็กไม่พึงประสงค์ และต่อต้านกับการกระทำของตัวเอกอย่างรุนแรง แต่โกงอย่างเป็นชีวิตจริงตามจุดมุ่งหมายหลัก เท่านั้น ไม่เขียนเรื่องให้มีโกง หรือทำเกินกว่าเหตุ ซึ่งผิดจรรยาบรรณของนักเขียนสากล

5. บทสนทนา

บทสนทนา หรือ ที่เรียกว่า dialogues การเขียนเพื่อเด็กทุกประเภท จะต้องใส่เครื่องหมายคำพูดไว้ให้เป็นที่สังเกต ในการสนทนาจะต้องมีการพูดจกกันอย่างน้อย 2 คน พูดภาษาเด็ก ทำให้เรื่องราวเป็นชีวิตจริงมากขึ้น แม้แต่สัตว์หรือสิ่งของที่เขียนเพื่อเด็กทุกเรื่อง ควรต้องพูดได้ สนทนาได้ สื่อสารกันได้ เด็กจึงจะเข้าใจหรือสร้างจินตนาการของตนเองตามเรื่องที่น่าเสนอนั้น หลักการเขียนบทสนทนา สื่อที่สะดวกผู้ฟัง เป็นรูปแบบที่แสดงการกระทำ จึงควรเขียนให้มีลักษณะที่เด่น (SelZer, 1997) ดังต่อไปนี้

1. เขียนบทสนทนาให้ออกเสียง หรือมีสำเนียงตามธรรมชาติของตัวละคร
2. บางจังหวะบางตอน ควรเขียนให้มีถ้อยคำที่แสดงลักษณะนิสัยของตัวละคร
3. สร้างประโยคสื่อความหมายถึงเหตุการณ์ กิจกรรมขณะนั้น เหตุการณ์ที่ดำเนินไปข้างหน้า
4. ใช้คำหรือประโยคให้เหมาะสมกับเพศ วัย ของเด็กระดับนั้นๆ
5. ใช้คำที่สื่อความหมายให้เรื่องต่อเนื่องไปได้อย่างรวดเร็ว

6. คำนี้ถึงความต้องการพื้นฐาน

เด็กมีความต้องการพื้นฐานไม่ต่างจากผู้ใหญ่ ดังนั้นเด็กทุกวัยจะต้องการอยากได้ อยากมี อยากเป็น ในเรื่องความต้องการพื้นฐาน ดังนี้ (1) ต้องการมีความรักและให้ผู้อื่นรัก (2) ต้องการเป็นเจ้าของ (3) ต้องการความสำเร็จ (4) ต้องการมีความปลอดภัย และ(5) ต้องการที่จะรู้ ผู้เขียนบทสำหรับเด็กจึงควรที่จะนำเสนอตามความต้องการ และตอบสนองเด็กในเนื้อหาดังกล่าวข้างต้นนี้

7. สร้างบรรยากาศให้เด็กมีการแสดงความรู้สึกร่วม อารมณ์ร่วม

เป้าหมายของการเขียนเรื่องให้เด็กติดตามเนื้อหาไปจนจบนั้น ผู้เขียนต้องสร้างบรรยากาศให้ผู้อ่านมีอารมณ์ร่วมกับเหตุการณ์ในเรื่อง “get a feeling” หรือได้รับประสบการณ์ด้านความรู้สึกนึกคิดจากเรื่องเป็นสำคัญ และนับเป็นสิ่งมหัศจรรย์ของเรื่องอ่านเล่น บันเทิงใจ ที่สามารถทำให้เด็กได้หลีกเลี่ยงสังคมหรือไปไกลจากโลกแห่งความเป็นจริงได้อย่างน่าอัศจรรย์ การเขียนให้เขาติดตามเรื่องต้องเสริมแรงความอยากรู้ไปถึงจุดสำคัญ เช่น การผจญภัย การกระทำของตัวเอก หรือตัวร้ายที่จะก่อให้เกิดเหตุการณ์วิกฤติ หรือตอนที่จุดเด่นของเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ชีวิตของเด็ก การสร้างอารมณ์ร่วม เด็กจะติดตามเรื่องไปให้ถึงการลงเอยของเหตุการณ์นั้นได้

8. ตัวอย่างรายการวิทยุ/โทรทัศน์สำหรับเด็ก

การเขียนรายการสำหรับเด็กนั้น มีตัวอย่างที่ดีได้แก่ รายการ Sesame Street ที่โด่งดังมาก โดยการเสนอการศึกษาที่เป็นเรื่องจริง พิธีกร วิทยากร ที่ออกอากาศ นำเสนอชีวิตจริง สร้างหุ่นที่มีชีวิตชีวา แทรกดนตรีที่มีลีลา มีภาพกราฟิกที่น่าสนใจ ผลพิเศษทางภาพและเสียงที่ตื่นเต้นเร้าใจเด็ก และใช้อุปกรณ์อื่น ๆ ที่เป็นจริงตามธรรมชาติให้เด็กชม ดึงความสนใจ ความตั้งใจในเนื้อหาของเรื่องอย่าง ได้ความรู้ และความบันเทิง ซึ่งเสนอเพียง 15 นาที เด็กจะเฝ้ารอตอนต่อไปอีกด้วย ความอยากรู้ ผู้ที่จะเขียนเรื่องสำหรับเด็กให้ประสบความสำเร็จ ดังตัวอย่างรายการ Sesame Street ได้ ควรทบทวนเรื่องต่าง ๆ (Mohanty, 1984) ดังนี้

1. แสวงหาความร่วมมือกับองค์กร ธุรกิจ หรือรัฐบาลที่มีกำลังเพียงพอที่จะสนับสนุนรายการที่ให้ประโยชน์กับมวลชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ปรึกษาเรื่องการทำการขาย การโฆษณา หรือเรื่องทรัพยากรมนุษย์ ความต้องการในปัจจุบัน เพื่อจะเตรียมเขียนเรื่องด้วยการสร้างวิดีโอ ใช้เวลาเพียง 15-20 นาที ให้สามารถนำเสนอที่เสนอไปใช้ในการแก้ปัญหาที่มีอยู่ในปัจจุบันขององค์กรหรือของสังคมเด็กในขณะนั้นได้

2. ปรึกษาผู้อำนวยการสถานี อาจารย์ หัวหน้า หรือประธานสาขาวิชาในสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนด้านการสื่อสารมวลชน เพื่อจัดทำรายการณรงค์สถาบันหรือองค์กร ใช้เวลาเพียง 15 นาที จัดทำสไลด์มัลติมีเดีย เพื่อใช้ในการนำเสนอกับเด็ก หรือใช้กับประชาชน

ที่ต้องการเข้าเรียนในสถาบันนั้น หรือกับพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็ก โดยเสนอให้มีการเขียนโครงการ และเขียนบทรายการร่วมกัน

3. จงพยายามเขียนบท ทั้งบทวิทยุ/บทโทรทัศน์/วิดีโอ ที่ใช้เวลาเสนอ 15 นาที เกี่ยวกับการ ปฐมนิเทศ หรือปัจฉิมนิเทศนักเรียน ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

4. ถ้าสถาบัน หรือองค์กรของผู้เขียนมีหน่วยงาน หรือฝ่ายการศึกษา ซึ่งปฏิบัติการสื่อสาร อยู่เป็นประจำ เช่น ใช้ระบบเสียงตามสาย ระบบโทรทัศน์วงจรปิด มีการออกอากาศด้วยสถานีวิทยุ/ โทรทัศน์ ทั้งระบบการค่า และระบบการศึกษา หรือระบบอินเทอร์เน็ต ควรปรึกษาหรือทำงาน ร่วมกับเขา เพื่อช่วยสร้างบทในรายการเด็กเพียงใช้เวลาแนะนำเสนอ 15-20 นาที และสามารถใช้กับ สื่อทุกประเภทได้ จะช่วยเสริมทักษะการเขียนได้มาก

5. จงพยายามช่วยรักษารายการเด็กหรือรายการการศึกษาที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันของทุก ท้องที่หรือรายการสถานีในท้องถิ่น ชุมชน ตำบลต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพ โดยสร้างแนวร่วม ที่มีหลักการเขียนตามหลักวิชาการที่เสนอดังกล่าว เพื่อให้เด็กได้พัฒนาตามศักยภาพของเขา

สรุป

หลักการเขียนรายการวิทยุและ โทรทัศน์สำหรับเด็ก ผู้เขียนรายการสำหรับเด็กจะต้องมีหลัก ที่สำคัญในการที่จะออกแบบรายการสำหรับเด็กก่อนที่จะลงมือเขียนเรื่องซึ่งต้องแทรกสาระทั้งสารคดี บทความ และบันเทิงคดี ให้สอดคล้องกับความสนใจของเด็กมีบัญญัติ 10 ประการสำหรับนักเขียนดังต่อไปนี้

บัญญัติ 10 ประการสำหรับนักเขียน (Ten Commandments for Writers) (Yeung, 2002)

1. ต้องรักชื่อเรื่องของท่าน ก่อนที่จะเขียนเรื่องนั้น
2. จงรักเด็ก โดยนึกถึงพวกเขาเสมอ
3. จะเขียนเรื่องใดต้องมีสมาธิก่อนเขียน
4. ต้องรู้จักตัวละครของท่านให้ดีที่สุดเหมือนกับรู้จักตนเองจะดีกว่า
5. ก่อนเขียนจะต้องรู้จักสถานที่ที่จะดำเนินเรื่องเพื่อวางแผนเรื่องให้เด็กติดตามได้ง่าย
6. จงหยุดเขียน เมื่อเรื่องได้จบลงอย่างดีแล้วเท่านั้น
7. ไม่ใช่คำเลิศเลอสูงส่งหรือบุชาถ้อยคำที่ไร้ความหมาย ควรใช้คำง่ายต่อการเข้าใจได้ทันที

8. พยายามทำเรื่องให้เด็กเข้าใจได้ชัดเจน และเก็บสำเนาไว้ด้วยเพื่อการตรวจสอบเรื่อง
9. ตรวจสอบตลาด เพื่อค้นหาความนิยม แล้วจึงส่งเรื่องออกไปสู่โลกกว้าง
10. อย่าวางใจหรือเชื่อว่าโชคชะตาจะเข้าข้างท่าน แต่ต้องวางแผนในการทำงานอย่างรอบคอบ เช่น วางแผน และมีโครงการเขียนเรื่องต่อไป ด้วยใจที่เต็มเปี่ยม มีจรรยา มีไมตรีและเป้าหมายที่สูงส่ง

บรรณานุกรม

- ธีรดา หอมคำวะ. (2551). *รายการวิทยุโทรทัศน์สำหรับเด็กที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักเขียน*.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรรถพร กงวิไล, กุลธิดา ธรรมวิทัศน์, นวลทิพย์ ปรีญาญกุล และปานจักษ์ ทองปาน. (2540).
*รายงานการวิจัยความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอันเป็นผลจากการเปิดรับรายการ โทรทัศน์
สำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- Aller, S. B. (2004). *Beyond little woman: A story about Louisa May Alcott*.
Minneapolis: Carolrhoda Books.
- Baran, S. J., & Davis, D. K. (1995). *Mass communication theory: Foundations ferment and
future*. Belmont, CA: Wadsworth Publishing Company.
- Cohler, D. K. (1995). *Broadcast journalism; a guide for the presentation of radio and
television News*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Dawson, S. W. (1970). *Drama & the dramatic*. London: Methuen.
- Dennis, C. J. (1958). *A Book for kids*. London: Angus and Robertson.
- Defoe, D. (1992). *Robinson Crusoe/ Daniel Defoe; with an introduction by John
Mullan*. London: Davis Campbell.
- Fritz, J. (2002). *Steps to writing well: with additional readings*: Harcourt Brace College.
- Heper, J. D. et al. (1994) *Drama*. New York: Macmillan.
- Mohanty, J. (1984). *Educational broadcasting: radio & TV in education*. New Delhi:
Sterling.
- Murrow, E. R. (1958). *Addressing the radio television news directors Association*.
- Paul, T. J. (1985). *The theory and practice of complier writing: Joan – Paul*. New York:
McGraw-Hill.
- Rosa, A. F. (1996). *The writer brief handbook*.. Boston, MA: Allyn & Bacon.

Selzer, J. (1997). *Conversations: reading for writing*. Boston, MA: Allyn & Bacon.

Slatery, P. J. (1993). *Reading, thinking, and writing with sources*. New York: McMillan.

Schwarth, T. (1983). *Media the second god*. New York: Anchor Books Anchor Press.

Wolvin, D. A., Berko, R. M., & Wolvin, Darlin R. (1995). *Communicating*. Boston, MA:
Houghton Mifflin Company.

Yeung, R. (2002). *The ten career commandments* [Electronic Resource]. Oxford:
How To Books.